

INTERNET RIKASTUTTAA IHMISSUHTEITA

TEKSTI JA KUVA: MARI VEHMANEN

Netti on useimmille hyvä apukeino tuttavuuksien hoitamiseen ja solmimiseen. Esimerkiksi verkon vertaisryhmistä on tullut monelle vakavasti sairastuneelle tärkeä tuen ja tiedon kanava.

Kun tulee puhe vuorovaikutuksesta internetissä, mieleen nousevat helposti uhkakuvat. Nuoriso veltostuu tietokoneiden ääressä, eikä kukaan osaa pian keskustella normaalisti kasvokkain.

Tutkija **Vilma Lehtinen** Tietotekniikan tutkimuslaitos HIIT:istä toteaa, että

nettikommunikoinnin haittoja korostetaan usein liikaakin. Tutkimukset osoittavat, että internet on pikemminkin rikastuttanut kuin köyhdyttänyt sosiaalista kanssakäymistä.

— Esimerkiksi nuorista netissä kommunikoiivat eniten ne, joilla on muuten

kin aktiivinen elämäntyyli ja laaja ystäväpiiri.

Eivätkä nettituttavuudet suinkaan ole vaihtoehto tai korvike muille ihmissuhteille. Verkossa ollaan pääasiassa tekemisissä henkilöiden kanssa, jotka ovat valmiiksi tuttuja muista yhteyksistä.

— Omassa IRC-galleriaa käsitelleessä tutkimuksessani havaitsin, että galleriasa pidetään yhteyttä kasvokkain tapaamisten välillä. Selailemalla ja kommentoimalla toistensa kuvia nuoret pysyvät perillä siitä, mitä kavereille kuuluu, Vilma Lehtinen sanoo.

Aiheeton on myös yleensä huoli, että nuoret kertovat itsestään liikaa internetissä. Esimerkiksi sisäpiirivitsit ovat hyvä keino pitää ei-toivotut ulkopuoliset pois jutuista. Netin keskustelukulttuuriin tottumaton aikuinen saattaa kyllä vahingossa paljastaa itsestään turhan paljon.

Vertaisryhmältä neuvoja

Luonnollisesti netissä solmitaan niin ikään uusia tuttavuuksia. Samoista asioista kiinnostuneiden ihmisten on entistä

Netti nostaa esiin ihmisessä niin hyvät kuin huonotkin puolet. Tuntemattomille tarjotaan auliisti tukea, mutta myös aggressiiviset nousevat herkästi pintaan, tutkija Vilma Lehtinen sanoo.

helpompi löytää toistensa luo välimatkas-
ta riippumatta.

Keskustelemaan voi hakeutua yhtä hy-
vin kevyistä kuin vakavista aiheista. Mo-
ni oman tai läheisen sairauden kanssa
kamppaileva tuntee saavansa nimen-
omaan internetistä kaipaamaansa ver-
taistukea.

— Ryhmiä muodostuu erityisesti sel-
laisten sairauksien ympärille, jotka koe-
taan leimaaviksi ja joista tekee mieli kes-
kustella anonymisti, Vilma Lehtinen
kertoo.

Vertaisryhmien jäsenet tarjoavat toi-
silleen henkisen tuen lisäksi konkreettis-
ta tietoa esimerkiksi lääkkeistä ja hoidoi-
sta. Lääkärin sana ei välttämättä enää
olekaan ainoa auktoriteetti, vaan myös
muiden ryhmäläisten kokemukset ja
mielipiteet painavat vaakakupissa.

— Tällainen kansalaisten oman aktii-
visuuden lisääntyminen on tietysti hieno
asia. Vaarana puolestaan on väärien tie-
tojen leviäminen. Mutta parhaassa tapa-
uksessa ryhmä itse oikaisee keskustele-
malla virheellisen informaation.

Jo lukeminen auttaa

Vilma Lehtisen mukaan hyvä vaihtoehto
saattaisi myös olla, että vertaisryhmällä
olisi taustatukenaan terveydenhuollon
ammattilainen. Tämä henkilö ei johtaisi
keskustelua mutta voisi ryhmän toiveesta
ottaa kantaa epäselviin kysymyksiin.

— Esimerkkejä tällaisesta toiminnasta
on jo. Eikö olisi yhteiskunnan kannalta
järkevää tarjota lisää asiantuntijoita täl-
laiseen käyttöön?

Aktiivinen kirjoittelu ei ole ainut tapa
hyödyntää netin vertaistukea. Yleensä
ryhmillä on varsinaisten keskustelijoiden
lisäksi iso joukko hiljaisia lukijoita.

Pelkkä kurkistus muiden elämään
saattaa tuntua riittävältä avulta. Moni
seurailija myös rohkaistuu lopulta mu-
kaan kirjoittamaan. Edellytykset hypätä
keskusteluun ovat yleensä tällöin hyvät,
koska ryhmän tavat ja kirjoittamattomat
säännöt ovat valmiiksi tuttuja.

Vilma Lehtisen mukaan lämmin vas-

Tietokonevälitteisellä viestinnällä tarkoitetaan lukuisia eri välineitä: sähköpostia, keskustelupalstoja, irciä, chatteja, blogeja, Facebookia ja niin edelleen.

taanotto ei kuitenkaan ole aina itsestään-
selvyys. Osaan keskustelu- ja vertaisryh-
mistä uuden jäsenen saattaa olla vaikea
päästä sisään.

— Onneksi ihmiset yleensä auttavat
mielellään. Moni myös nauttii päästes-
sään osoittamaan omaa asiantuntemus-
taan uusille jäsenille.

Luo oma kuvasi

Verkkovuorovaikutuksessa moni asia on
toisin kuin perinteisissä kommunikoin-
nin tavoissa. Keskustelusta puuttuvat niin
kutsutut sosiaaliset vihjeet: ilmeet, eleet
ja äänenpainot.

Tavatessamme kasvokkain me myös
automaattisesti teemme tulkintoja vasta-
puolen ulkonäöstä ja pukeutumisesta.

Vihjeiden puuttuminen lisää väärin-
ymmärrysten ja konfliktien todennäköi-
syyttä. Toisaalta netissä jokaisella on
mahdollisuus luoda itsestään juuri halu-
amansa mielikuva.

— Ihminen joutuu aivan uudella ta-
valla miettimään, kuka ja millainen on.
Tämä saattaa lisätä itsetuntemusta mutta
voi käydä myös rasitteeksi. Osa rakentaa
ja ylläpitää jopa useita erilaisia identiteet-
tejä, Vilma Lehtinen sanoo.

Mahdollisuus anonymiin keskuste-
luun tuo mukanaan sekä hyvää että huo-
noa. Moni rohkaistuu kertomaan tunnis-
tamattomana netissä asioita, joita ei muu-
ten paljastaisi kenellekään. Mutta nimet-
tömyyden suojissa myös tökerö ja louk-
kaava käytös nousee herkästi pintaan.

— Aggressiivisuutta netissä selittävät
muutkin seikat. Verkkoyhteisöt ovat
yleensä muodostuneet yhden yhteisen
kiinnostuksenaiheen ympärille. Yksilöl-
liset erot hämärtyvät, ja syntyy vahva
ryhmäidentiteetti. Tämän vuoksi esimer-
kiksi erilaiset ääriliikkeet kukoistavat
verkossa.

Seniorit mukaan

Entä mihin suuntaan olemme menossa?

— Nähdäkseni ainakin se pelko, että
me jollain tavalla uppoaisimme interne-
tiin on turha. Välineiden kehittyessä
verkkovuorovaikutus sulautuu yhä luon-
tevammin osaksi muuta elämäämme ja
kommunikointiamme. Tekniikan on so-
peuduttava ihmiseen eikä toisinpäin, Vil-
ma Lehtinen sanoo.

Hänen mielestään vähitellen muuttu-
nee myös käsityksemme siitä, mitkä ovat
oikeita ja todellisia ihmissuhteita.

— Muiden läheisten lisäksi on ehkä
verkkotuttavapiiri, jota tavataan kasvok-
kain satunnaisesti tai ei lainkaan.

Vilma Lehtisen mukaan netissä kom-
munikoiden kirjo laajenee entisestään.
Esimerkiksi ikääntyneistä kansalaisista
vasta valitettavan harva on innostunut
luomaan verkkovuorovaikutusta omista
lähtökohdistaan.

— Tekniikat yhdistyvät ja yksinker-
taistuvat, mikä tuo nettiin uusia käyttäjä-
ryhmiä. Vielä nykyään on hallittava aika-
moinen välinearsenaali, jos haluaa vaikka
vain ottaa digikuvan ja lähettää sen ystä-
välleen. ■

TUKEA VERKOSTA

– Sivustolla www.verkkoklinikka.fi
käydään yleistä keskustelua epi-
lepsiasta.

– Osoitteessa [http://www.geoci-
ties.com/epilepryhma/](http://www.geoci-
ties.com/epilepryhma/) voi liittyä epi-
lepsiata sairastavien lasten van-
hempien tukilistalle.

– Osoitteissa www.leijonaemot.org
ja www.jaatisposti.net pääsee mu-
kaan erityislasten vanhemmille
tarkoitettuihin ryhmiin. Keskuste-
lua käydään epilepsian lisäksi
myös monista muista aiheista.